Talousvaliokunnan lausuntopyyntö: Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027-2030

Suomen startup-yhteisö kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027-2030. Suomen startup-yhteisö keskittyy lausumaan julkisen talouden suunnitelmasta startupien näkökulmasta. Lausunnon voidaan katsoa kattavan myös kasvuyritysten kentän.

Julkisen talouden tilanne ja kasvun merkitys

Suomen startup-yhteisö ensinnäkin tunnistaa, että julkisen talouden näkymät ovat heikkoja ja valtionhallinnon alijäämä on erityisen syvä. On erinomaista nähdä, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen tunnistetaan tärkeimmäksi keinoksi julkisen talouden vakauttamiseksi. Sekä suomalaisten startupien että Suomen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta on erityisen tärkeätä, että velkaantumiskehitys saadaan taitettua, ja talouskasvu saadaan kiihtymään.

Suomen startup-yhteisön näkemyksen mukaan julkisen talouden suunnitelmassa on kattavasti erilaisia työllisyys- ja kasvutoimia talouskasvun edellytysten parantamiseksi. Startupien näkökulmasta voidaan yleisesti ottaen tunnistaa kolme ajuria, jotka erityisesti korostuvat. Nämä ovat osaava työvoima, riittävä pääoma ja selkeä lainsäädäntö ja verotus.

Osaava työvoima kasvun edellytyksenä

Startupit ovat suurilta osin teknologiavetoisia korkean osaajatason yrityksiä. Tämänkaltaiset yritykset lähtökohtaisesti kilpailevat jo syntyessään globaaleilla markkinoilla. Jotta nämä yritykset voivat kilpailla ja kasvaa globaaleilla markkinoilla, korkean osaajatason työvoima on elinehto. Yhden työntekijän vaikutus korostuu, jonka takia kilpailu maailman parhaista työntekijöistä tapahtuu globaalilla tasolla. Kilpailu näistä maailman parhaista huippuosaajista on erittäin kovaa. Erilaiset valtiot kannustavat tämänkaltaisten huippuosaajien maahanmuuttoa erilaisilla kannustinjärjestelmillä kuten esimerkiksi kevyemmällä verotuksella. Suomen suhteellisena etuna on vahva maabrändi, turvallinen ja toimiva yhteiskunta, puhdas luonto, laadukas koulutus, kannustava tuloverotus[1].

Tästä syystä on hyvä, että kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti uusista toimista kasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Mainінta kasvuyritysten mahdollisuuksista houkutella ja sitouttaa osaavaa työvoimaa on erinomainen. Kansainvälisten huippuosaajien osalta on kuitenkin muutamia korjausta vaativia kohteita, jotka ovat fiskaalisesti pieniä. Näitä ovat muun muassa henkilöllisyyden todentaminen, kansainväliset koulu- ja päiväkotipaikat ja vastaanottava kulttuuri.

Kotimaisen osaavan työvoiman osalta, on erityisen tärkeätä, että tämä ja tuleva hallitus pitää kiinni Suomen tavoitteesta nostaa tutkimus- ja kehittämismenot 4 prosenttiin suhteessa

[1] Ulkomaisen avainhenkilöt voivat tietyt ehdot täyttyessä maksaa 25 prosentin tasaveron seitsemän vuoden ajaksi progressiivisen veron sijaan.

bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Startupit ja kasvuyritykset tarvitsevat korkeasti koulutettua työvoimaa säilyttääkseen kilpailukykynsä globaaleilla markkinoilla. Tällöin on erityisen tärkeätä, että korkeakoulujen ja tutkimusjärjestelmän rahoitus on ennakoitavaa ja riittävää, jotta Suomi pystyy kouluttamaan ja houkuttelemaan startupien tarvitsemaa osaamista.

TKI-panostukset

Suomen startup-yhteisö pitää tärkeänä, että TKI-panostuksista pidetään kiinni. Siksi on huolestuttavaa, että Business Finlandin muita kuin T&K-tukia vähennetään 15 miljoonalla eurolla vuodessa, EU:n T&K-hankkeisiin kohdennettavaa kansallista vastinrahoitusta vähennetään 10 miljoonalla eurolla vuodessa ja Business Finlandin T&K-valtuuksien korotusta alennetaan 5 miljoonalla eurolla vuodessa.

Riskipääoman merkitys

Startupit ja kasvuyritykset tarvitsevat pääomaa kasvaakseen globaaleilla markkinoilla. Startupien tuotteet ovat innovatiivisia ja skaalautuvia. Tämänkaltaisten tuotteiden kehittäminen vaatii erittäin suuren määrän pääomaa. Riskipääoma tarjoaa tätä jakamalla riskiä omistajien kanssa. Suomessa on suhteellisen hyvin alkuvaiheen pääomaa, mutta myöhäisemmän vaiheen rahoitustarpeet ovat ongelmallisia. Kansainvälisesti verrattuna Suomessa on liian vähän riskipääomaa, joka voisi rahoittaa näitä scaleup-vaiheessa olevia kasvuyrityksiä.

Tämän takia on huomionarvoista, että julkisen talouden suunnitelmassa ei käsitellä tätä talouskasvun kannalta olennaista kasvurahoituksen pullonkaulaa. Suomi tarvitsee lisää sekä kansainvälistä että kotimaista pääomaa. Lyhyesti, suomalaisissa pääomarahastoissa kotimainen pääoma on suhteellisesti korkealla tasolla verrattuna kansainvälisiin verrokkeihin.

Tästä syystä kansainvälisen pääoman houkuttelu näihin pääomarahastoihin on ensiarvoisen tärkeätä. Suurimpina esteinä ovat muutamat suomalaiset lainsäädännölliset pullonkaulat. Näiden korjaaminen olisi ensiarvoisen tärkeätä. Kotimaisen omistajuuden näkökulmasta olisi tärkeätä, että Suomeen saataisiin lisää suoria sijoituksia scaleup-vaiheessa oleviin kasvuyrityksiin. Näillä kasvuyrityksillä on tyypillisesti muutama rahoituskierros jo käytynä. Tässä valtion rooli on rajattu, ja ensimmäisiä valonpilkahduksia on jo nähtävissä.

Verotus ja sääntely kasvuyritysten näkökulmasta

Suomen startup-yhteisön näkemyksen mukaan yhteisöveron lasku kahdella prosenttiyksiköllä on fiskaalisesti kallis verotoimi. Yhteisöveron laskun dynaamiset vaikutukset ovat epävarmoja, ja niiden toteutuminen riippuu siitä, lisääkö veronalennus aidosti investointeja Suomessa. Yhteisöveron lasku lähtökohtaisesti harvemmin hyödyttää kasvuyrityksiä, koska ne eivät useimmiten tee voittoa ensimmäisinä vuosinaan. Tähän on syynä kasvuyritysten voimakkaat investoinnit, jotka saavat kasvuyritykset näyttäytymään tilinpäätöksissä tappiollisina.

Jos tavoitteena on talouskasvu, Suomen startup-yhteisön näkemyksen mukaan yhteisöveron laskun sijaan Suomen valtion tulisi toteuttaa kohdennettuja toimia, jotka kannustavat investointeihin. Tyypillisesti nämä toimet olisivat fiskaalisesti pieniä, ja kohdistuisivat TKI-toimintaan. Sen sijaan tappioiden vähennysoikeuden pidentäminen on kasvuyritysten näkökulmasta oikeansuuntainen toimi, koska monet kasvuyritykset ovat voimakkaiden investointien vuoksi pitkään tappiollisia. On erinomaista myös, että kevään 2026 kehysriihessä työntekijöiden työsuhdeoptioiden verotuksellista ajankohtaa muutetaan oikeudenmukaisemmaksi eli verotaakka lankeaa vasta osakkeiden myyntihetkellä eli silloin, kun työntekijä on saanut käteen todellista tuottoa eikä optioiden merkitsemishetkellä.

Yhteenvedettynä Suomen startup-yhteisö pitää välttämättömänä, että julkisen talouden vakauttamista tehdään tavalla, joka vahvistaa kasvun edellytyksiä.

Amir Hassan
Ekonomisti
Suomen startup-yhteisö